

§ 214

Uppdragsärende för initieringsbeslut av naturreservatsbildningar

KSN-2021-01562

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** initiera bildande naturreservat Röboåsen-Tunåsen, med målet att beslut ska fattas i kommunfullmäktige i juni 2023
2. **att** initiera bildande naturreservat Fjällnora friluftsområde, med målet att beslut ska fattas i kommunfullmäktige i juni 2022,
3. **att** initiera bildande naturreservat Gula stigen, med målet att beslut ska fattas i kommunfullmäktige i juni 2022,
4. **att** initiera utredning inför ett bildande av naturreservat för Stabbyskogen och Stabby backe,
5. **att** initiera en utredning för ett varaktigt skydd inför detaljplaner och tillståndsprövning för Natura 2000 för Sydöstra stadsdelarnas gröna stråk och skyddzon mot Lunsens Natura 2000-område, samt
6. **att** överlämna ärendet till plan- och byggnadsnämnden

Sammanfattning

I Mål och budget 2021 med plan för 2022 - 2023 anges att "Ökade ansträngningar ska göras för att skydda värdefull natur, skydda vårt grund- och dricksvatten, säkerställa ekosystem och gynnsam bevarandestatus för hotade arter samt för att bevara, utveckla och stärka ekologiska samband i landskapet. Mer specifikt anges att "Fler tätortsnära natur- och friluftsområden ska skyddas som naturreservat"

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att områden Fjällnora, Röboåsen – Tunåsen och Gula stigen initieras för ett varaktigt skydd genom att besluta om uppdrag att ta fram underlag för bildande av naturreservat.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår vidare att Stabby backe och Stabbyskogen utreds för ett varaktigt skydd samt att i detaljplaneskede utreda ett varaktigt skydd för rekreativa värden, naturvärden, ekosystemtjänster för Sydöstra stadsdelarnas gröna stråk och för buffertzonen mot Lunsens Natura 2000-område.

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-06-08

De geografiska avgränsningarna av naturreservaten är beroende av en långsiktig planering för staden. Avgränsningarna av ett förslag preciseras i samråd med berörda förvaltningar och sakägare och i remissförfarandet för reservatsbildningarna.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 21 maj 2021
- Bilaga 1, förslag till bildande av naturreservat för Röboåsen-Tunåsen
- Bilaga 2, förslag till bildande av naturreservat för Fjällnora
- Bilaga 3, förslag till bildande av naturreservat för Gulastigen
- Bilaga 4, förslag till bildande av naturreservat för Stabbyskogen och Stabby backe.

Yrkanden

Fredrik Ahlstedt (M) och Jonas Segersam (KD) yrkar:
att avslå att-sats 1, 3 och 4.

Erik Pelling (S), Mohamad Hassan (MP) och Rickard Malmström (MP) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer först föreliggande förslags första att-sats (1) mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller densamma.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslags tredje att-sats (3) mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller densamma.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslags fjärde att-sats (4) mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller densamma.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslag i övrigt mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Reservationer

Fredrik Ahlstedt (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Jonas Segersam (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande:
*Vi kristdemokrater är inte principiellt mot reservatsbildningar, men anser inte att det är ett självändamål att hela tiden avsätta ny mark för reservat. Vi måste också se till och sköta de befintliga reservaten som vi har i Uppsala.
Det är också så att mark kan bevaras utan att man behöver bilda reservat. För oss*

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-06-08

kristdemokrater är det viktigt med jordbruksmarken runt Uppsala, staden skall förbli en "stad på slätten". Ofta är det lätt att bilda reservat i skog och på åkerholmar, men mer sällsynt på jordbruksmark. Ett slående exempel i föreliggande ärende är Stabby, där vi Kristdemokrater anser att det är minst lika viktigt att bevara siktlinjen ut över Stabbyfälten som själva skogsområdet. Det var med den bakgrunden vi föreslog "Stabby Trädgårdsstad" för de södra områdena av Stabbyfälten, för att kunna bevara jordbruksmarken längre norrut.

Särskilt yttrande

Jonas Petersson (C) lämnar ett särskilt yttrande:

Övergripande principerna för hur marken i Uppsala kommun ska användas beslutas av kommunfullmäktige i översiktsplanen. Den gällande översiktsplanen aktualiserades nyligen och en ny översiktsplan har initierats för att antas nästa mandatperiod.

För Centerpartiet är det självklart att grönska, tillgång till vatten och bevarandet av natur- och kulturvärden är en del av samhällsbyggandet. Det visar vi i vårt vardagliga politiska arbete med att värna friytorna för förskole- och skolgårdarna så naturligt material som gräs, buskar och träd både kan bidra till en trivsamt utemiljö för barnen, bidra till bättre luftkvalitet och gynna spridningsvägarna för växter och djur. Vid byggplaner slår vi vakt om gröna kilar och stadsdelsparker.

Naturresevat är ett verktyg för att skydda och förvalta naturvärden, aktiva och lyhörda politiker är ett annat. De värden som det framskrivna ärendet vill utreda som naturresevat är frukten av tidigare markägare och beslutsfattaes goda omdöme och förvaltning av marken och inte ett tecken på att de inte hunnit exploatera marken.

Centerpartiet är positiva till att utveckla skyddet av värdefull natur, för friluftsliv, biologisk mångfald och stadsnära rekreation och att det kommer in i översiktsplanen.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2021-05-21

Diarienummer:
KSN-2021-01562

Handläggare:
Jenny Rydåker, Jan Franzén

Uppdragsärendet för initieringsbeslut av naturreservatsbildningar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** initiera bildande naturreservat Röboåsen-Tunåsen, med målet att beslut ska fattas i kommunfullmäktige i juni 2023
2. **att** initiera bildande naturreservat Fjällnora friluftsområde, med målet att beslut ska fattas i kommunfullmäktige i juni 2022,
3. **att** initiera bildande naturreservat Gula stigen, med målet att beslut ska fattas i kommunfullmäktige i juni 2022,
4. **att** initiera utredning inför ett bildande av naturreservat för Stabbyskogen och Stabby backe,
5. **att** initiera en utredning för ett varaktigt skydd inför detaljplaner och tillståndsprövning för Natura 2000 för Sydöstra stadsdelarnas gröna stråk och skyddzon mot Lunsens Natura 2000-område, samt
6. **att** överlämna ärendet till plan- och byggnadsnämnden

Ärendet

I Mål och budget 2021 med plan för 2022 - 2023 anges att "Ökade ansträngningar ska göras för att skydda värdefull natur, skydda vårt grund- och dricksvatten, säkerställa ekosystem och gynnsam bevarandestatus för hotade arter samt för att bevara, utveckla och stärka ekologiska samband i landskapet. Mer specifikt anges att "Fler tätortsnära natur- och friluftsområden ska skyddas som naturreservat"

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att områden Fjällnora, Röboåsen – Tunåsen och Gula stigen initieras för ett varaktigt skydd genom att besluta om uppdrag att ta fram underlag för bildande av naturreservat.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår vidare att Stabby backe och Stabbyskogen utreds för ett varaktigt skydd samt att i detaljplaneskede utreda ett varaktigt skydd för

rekreativa värden, naturvärden, ekosystemtjänster för Sydöstra stadsdelarnas gröna stråk och för buffertzonen mot Lunsens Natura 2000-område.

De geografiska avgränsningarna av naturreservaten är beroende av en långsiktig planering för staden. Avgränsningarna av ett förslag preciseras i samråd med berörda förvaltningar och sakägare och i remissförfarandet för reservatsbildningarna.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

Barn-, jämställdhets-, och näringslivsperspektiven bedöms inte vara relevanta med föreliggande förslag till beslut. Näringslivsperspektivet beaktas vid samråd om reservatsföreskrifter och bedöms i samband med framtagande av projektdirektiv.

Föredragning

I Mål och budget 2021 med plan för 2022 - 2023 anges att ”Ökade ansträngningar ska göras för att skydda värdefull natur, skydda vårt grund- och dricksvatten, säkerställa ekosystem och gynnsam bevarandestatus för hotade arter samt för att bevara, utveckla och stärka ekologiska samband i landskapet. Mer specifikt anges att ”Fler tätortsnära natur- och friluftsområden ska skyddas som naturreservat”

Stadsbyggnadsförvaltningen har utifrån uppdraget i mål och budget analyserat förutsättningar för att skydda tätortsnära natur. Kriterier i analysen har varit Översiktplan 2016, geografisk fördelning av skyddad mark, påverkan av exploatering, naturvärde enligt kommunens naturvärdesdatabas, stadsnära områden samt upplevelsevärden. Utifrån dessa kriterier föreslås tre områden att inrättas som naturreservat – Fjällnora, Röboåsen-Tunåsen och Gula stigen.

Inom uppdraget att skydda tätortsnära natur föreslår Stadsbyggnadsförvaltningen att utreda möjligheter att på ett varaktigt sätt skydda Stabbyskogen och naturområden inom fördjupad översiktsplan för Sydöstra stadsdelarna. Syftet med utredningar om varaktigt skydd är att utifrån en översiktlig planering och stadsbyggnadsaspekter analysera hur ett skydd på bästa sätt kan appliceras på dessa områden. Utredningarna ligger sedan till grund för beslut om initiering av en reservatsbildning.

Föreslagna områden har mycket höga natur- och friluftsvärden och tillhör kommunens mest frekventerade naturområden. Inom föreslagna områden finns dels ett tydligt behov av ett varaktigt skydd genom bildande av naturreservat, dels ett behov av utredningar om förutsättningar för bildade av naturreservat.

Ekonomiska konsekvenser

Ett framtagande av förslag till reservatsföreskrifter och skötselplaner har en beräknad kostnad på 1 400 000 kronor. Uppdraget finansieras inom kommunstyrelsens budget för 2021 genom fördelning av markåtkomstbidrag för inrättade naturreservat.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 21 maj 2021
- Bilaga 1, förslag till bildande av naturreservat för Röboåsen-Tunåsen
- Bilaga 2, förslag till bildande av naturreservat för Fjällnora
- Bilaga 3, förslag till bildande av naturreservat för Gulastigen

- Bilaga 4, förslag till bildande av naturreservat för Stabbyskogen och Stabby backe.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

Datum:
2021-05-20Diarienummer:
KSN-2021-01562Handläggare:
Elin Lindgren, Jan Franzén

Bilaga 1, förslag till bildande av naturreservat för Röboåsen-Tunåsen

I kommunens översiktsplan 2016 anges området Röboåsen och Tunåsen som del av ett större grönt stråk och dagvattenstråk där stråket ska bibehållas som ett grönt rörelsestråk genom park och natur från Bärbyleden och norrut mot Gamla Uppsala.

Inriktningen i översiktsplanen för grönt stråk och dagvattenstråk är att parker, natur och andra gröna kvaliteter ska tas tillvara, utvecklas och kopplas samman till trygga och tillgängliga rörelsestråk. I de fall park eller natur längs stråken tas i anspråk för bebyggelse ska det kompenseras med att gröna kvaliteter på andra friytor stärks. Där det finns behov och förutsättningar för det ska ekologiska samband stärkas och ekosystemtjänster utvecklas och nyttjas med ett långsiktigt perspektiv. Stråken har särskilt stor betydelse i de delar av staden där det råder brist på gröna kvaliteter eller rörelsestråk.

Den geografiska avgränsningen av naturreservatet är beroende av ett flertal markägare och olika verksamheter inom området där avgränsningen preciseras i samråd med markägare och i remissförfarandet för reservatsbildning.

Röboåsen, Tunåsen och Högåsen utgör en del av Uppsalaåsen. Denna är en rullstensås som sträcker sig i nordsydlig riktning från Södertörn, genom Uppsala och upp till Gävlebukten. Tunåsen höjer sig cirka 30 meter över omgivningen vilket är den kraftigaste åsavlagringen på över en mils avstånd norr om slottsbacken. På åsens övre delar syns strandvallar, vilka Olof Rudbeck den äldre tolkade som en rännar bana, det vill säga ett område för tornerspel. Området är ett av norra Uppsalas främsta promenadstråk. Bland annat kan man följa pilgrimsstigen Eriksleden, vilken anlades år 2000 längs de befintliga gångstråken mellan Uppsala domkyrka och Gamla Uppsala. Eriksleden sägs följa den väg där Erik den Heliges relikier bars i procession.

De öppna åspartierna i området hyser stora biologiska värden. Här växer en torrbacksflora som bland annat innehåller kattfot, backsippa, låsbråken, backtimjan, backklöver och fältmalört. Dessa torrbackspartier finns framförallt på Tunåsen.

Delar av området är idag skyddat som vattentäkt och för kulturhistoriska värden. En reservatsbildning ska innefatta befintliga skydd med en gemensam skötselplan för en fortsatt utveckling av en tätortsnära natur.

Ett framtagande av förslag till reservatsföreskrifter och skötselplan har en beräknad kostnad på 400 000 kronor. Uppdraget finansieras inom kommunstyrelsens budget för 2021 genom fördelning av markåtkomstbidrag för inrättade naturreservat.

Kartbild över Uppsala med markering av geografisk placering av naturreservat.

Datum:
2021-05-20Diarienummer:
KSN-2021-01562Handläggare:
Elin Lindgren, Jan Franzén

Bilaga 2, förslag till bildande av naturreservat för Fjällnora

Kommunens översiktsplan från 2016 anger Fjällnora friluftsområde som ett område med utvecklingsinriktning (S, F) som ett helt, eller delvis, kommunalt förvaltad friluftsområde där naturreservatsbildning pågår eller planeras och har preliminära gränser men skyddas från intrång i avvaktan på att gränser fastställs i reservatsutredningar och beslut.

Fördjupad översiktsplan för Funbo 2011 anger friluftsområdet som skyddsvärd mark och som föreslaget reservat. Friluftsområdet består till största delen av gammal och skyddsvärd blandskog. Inom området finns sällsynta växt- och djurarter knutna till gammelskog. Området är tillgängligt genom preparerade stigar och leder och kan nås med bil, buss och sommartid även tåg. Det finns även en hel del höga biologiska naturvärden inom området. Värdena utgörs av äldre skogsbestånd, såväl i barr- som blandskog, men även av bryn- och hagmarker med grova lövträd, främst ek. Många förekomster av krävande och sällsynta arter finns registrerade i området. Sjön Trehörningen är utpekad som särskilt värdefullt vattenområde.

Fjällnora friluftsområde omfattar totalt 195 hektar, varav cirka 15 hektar vatten. Området ligger 1,5 mil öster om Uppsala och är ett mångsidigt naturområde med höga natur- och friluftsvärden. Inom friluftsområdet finns bland annat vandringsleder, badplatser, hundbad, naturlekplats, camping, vintersport och friluftsgård med café. Inom området finns en privat verksamhet på kommunal arrendemark med äventyrsbana och äventyrspark.

Större delen av det föreslagna reservatsområdet utgörs av kommunägd mark. Den centrala delen av området ägs och förvaltas av Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB.

I anslutning till friluftsområdets norra del finns en privat fastighet med skog som idag har naturvårdsavtal med Länsstyrelsen. Inom avtalsområdet finns tre nyckelbiotoper och två naturvårdesområden. Avtalet löper ut 2022 och markägaren vill därefter frivilligt avsätta området med skydd genom att ansluta sin mark till ett kommunalt

reservat. Genom ett samarbete där markägaren behåller ett ägande men ansluter till kommunens mark kan innebära en utökning av föreslaget reservat med 34 hektar.

En reservatsbildning har som syfte att skydda och bevara naturintressen samt att förstärka förutsättningar för de verksamheter för friluftsliv som finns inom området.

Fjällnora friluftsområde är ett av kommunens mest frekventerade friluftsområden med möjligheter till friluftsliv året runt. Med områdets mycket höga natur- och friluftsvärden finns ett tydligt behov av ett varaktigt skydd med fokus på friluftsliv genom bildande av ett naturreservat och en skötselplan anpassad för ett fortsatt utvecklat friluftsliv.

Ett framtagande av förslag till reservatsföreskrifter och skötselplan har en beräknad kostnad på 400 000 kronor. Uppdraget finansieras inom kommunstyrelsens budget för 2021 genom fördelning av markåtkomstbidrag för inrättade naturreservat.

Kartbild över Uppsala med markering av geografisk placering av naturreservat.

Datum:
2021-05-20Diarienummer:
KSN-2021-01562Handläggare:
Elin Lindgren, Jan Franzén

Bilaga 3, förslag till bildande av naturreservat för Gulastigen

I kommunens översiktsplan 2016 anges Gula stigen som ett grönt stråk och dagvattenstråk. Stråket ska bibehållas som ett grönt rörelsestråk genom park och natur från stadens centrum till Mälaren och bidrar med många olika ekosystemtjänster. Stråket knyter ihop Bäcklösa Natura 2000-området med närliggande värdefulla skogsmiljöer och kan fungera som spridningsväg för bland annat cinnoberbagge.

Inriktningen i översiktsplanen för grönt stråk och dagvattenstråk är att parker, natur och andra gröna kvaliteter ska tas tillvara, utvecklas och kopplas samman till trygga och tillgängliga rörelsestråk. I de fall park eller natur längs stråken tas i anspråk för bebyggelse ska det kompenseras med att gröna kvaliteter på andra friytor stärks. Där det finns behov och förutsättningar för det ska ekologiska samband stärkas och ekosystemtjänster utvecklas och nyttjas med ett långsiktigt perspektiv. Stråken har särskilt stor betydelse i de delar av staden där det råder brist på gröna kvaliteter eller rörelsestråk.

Gula stigen, som också är en del av Upplandsleden, är en 10 kilometer lång vandringsled från Studenternas IP i norr till Skarholmen i söder. Gula stigen har anor från 1930-talet och fick sitt namn efter sina återkommande gula markeringar. Trots sin närhet till staden erbjuder leden höga naturvärden som 300-åriga tallar i Kronparkens naturreservat, unika Natura 2000-områden vid Bäcklösa, skogskänsla i Sunnerstaskogen och Vårdsätterskogen för att slutligen nå Mälarens strand.

Förslag till avgränsning för Gula stigen är beroende av ett flertal andra projekt och verksamheter. Pågående projekt att samverka inom är bland annat Handlingsplan för Gottsunda/Valsätra, Uppsalapaketet, Uppsala spårväg, Rosendalsprojektet, Ulleråkersprojektet, dagvattendammar söder om Bäcklösa, pågående detaljplanering i Bäcklösa och Malma, teknisk infrastruktur samt breddningen av Dag Hammarskjölds väg.

Den geografiska avgränsningen för ett förslag till naturreservat preciseras i samråd med markägare och i remissförfarandet för reservatsbildning.

Gula stigen är ett av kommunens mest frekventerade stadsnära natur- och parkområde med möjligheter till upplevelser året runt. Med områdets värdefulla natur med höga natur- och friluftsvärden finns ett tydligt behov av ett varaktigt skydd med fokus på tillgänglighet, folkhälsa och naturpedagogik genom bildande av ett naturreservat och en skötselplan anpassad för allemansrätt och upplevelsevärden.

Ett framtagande av förslag till reservatsföreskrifter och skötselplan har en beräknad kostnad på 400 000 kronor. Uppdraget finansieras inom kommunstyrelsens budget för 2021 genom fördelning av markåtkomstbidrag för inrättade naturreservat.

Kartbild över Uppsala med markering av geografisk placering av naturreservat.

Datum:
2021-05-20

Diarienummer:
KSN-2021-01562

Handläggare:
Elin Lindgren, Jan Franzén

Bilaga 4, förslag till bildande av naturreservat för Stabbyskogen och Stabby backe

Stabby backe och Stabbyskogen är ett välfrekventerat närskogsområde och friluftsområde för Västra Uppsala. Området är ur friluftssynpunkt multifunktionellt som motions- och rekreationsområde för flera närliggande stadsdelar som inte har god tillgång till naturmark. Inom området finns hundrastgårdar, motionsspår, välpreparerade gångstigar, grillplatser med mera. Det finns ett 1,9 kilometer upplyst motionsspår med utegym.

I kommunens översiktsplan 2016 anges området Stabbyskogen som ett grönområde inom staden med inriktningen att i friluftsområden, närnatur och parker ska bostäder eller andra privatiserande byggnader, anläggningar eller verksamheter inte tillkomma.

Stabby backe är i översiktsplanen även angiven som ett grönt stråk och dagvattenstråk med inriktningen att utveckla ett rörelsestråk mellan Stabby och Herrhagsskogen genom Stabbyfältet och östra Herrhagsskogen, där den västra delen av stråket också utgör en länk i tallnätverket.

Kommunstyrelsen beslutade 27 mars 2017 § 84 enligt föredragning att utreda ett inrättande av naturreservat för Stabby backe och Stabby skog.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att nya planeringsförutsättningar och uppdrag i mål och budget innebär en lämplighet att utreda hur ett inrättande av naturreservat för Stabby backe kan utformas.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att Stabbyskogen och Stabby backe är ett stadsnära natur- och parkområde med tillgänglighet för västra stadsdelarna. Med områdets värdefulla närnatur och friluftsvärden finns ett behov av ett varaktigt skydd med fokus på tillgänglighet, folkhälsa och naturpedagogik med skötselplan anpassad för allemansrätt och upplevelsevärden.

Kommunstyrelsen gav den 11 maj 2016 §82 stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att inleda arbetet med Fördjupad översiktsplan för de sydöstra stadsdelarna och Uppsala

Södra station. Framtagande av planen syftar till att förbereda en utveckling av området som uppfyller mål och inriktningar i översiktsplanen och fyrspårsavtalet (Uppsalapaketet) med staten och region Uppsala. I den fördjupade översiktsplanen anges inriktningen för planeringen och avvägningar mellan olika allmänna intressen, till exempel mellan bostadsförsörjning och natur- och kulturvärden. I kommande detaljplanering utreds och fastställs förutsättningarna för markanvändningen i detalj. Naturen och topografin inom Sydöstra stadsdelarna utgör höga naturvärden. En avvägning i planen har utförts mellan de sociala behoven av en integrerad och sammanhållen urban miljö och naturens behov av sammanhållna naturmiljöer. Planförslaget visar ett förhållningssätt där sociala värden har prioriterats inom den nya bebyggelsen men samtidigt förutsättningar för ekologiska spridningsvägar och kopplingar genom den urbana miljön säkerställts.

I utställningshandlingen för Sydöstra stadsdelarna framgår att under genomförandeskedet ska det utredas hur de rekreativa värdena kan skyddas långsiktigt. Ett långsiktigt skydd kan utformas på flera sätt och arealer som bör skyddas avgörs i prövningen av natura 2000 i detaljplaneskede.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att grönområden inom Sydöstra stadsdelarna har värdefull närnatur och friluftsvärden där det finns ett behov av ett varaktigt skydd med fokus på naturvärden, tillgänglighet, folkhälsa samt en skötselplan anpassad för allemansrätt och upplevelsevärden.

Ett framtagande av utredningar inför förslag till ett varaktigt skydd med skötselplaner har en beräknad kostnad på 200 000 kronor för respektive område. Uppdraget finansieras inom kommunstyrelsens budget.

Kartbild över Uppsala med markering av geografisk placering av naturreservat.

